

דרשת הרב ביגמן - שבת פרשת 'כי-תשא'

כידוע, פרשני המקרא נדרשים פעמים רבות להוסיף על הנאמר בכתובים על מנת להשלים את החסר מן הספר. אמנם זוהי מלאכת קודש, אך אף על פי כן נראה לעיתים כי התורה בחרה לומר את הסיפור דווקא בצורה זו, והסברי הפרשנים מפריעים לנו, במידה מסוימת, להבחין בעניינים שהתורה עצמה מדגישה.

לאחר חטא העגל אנו קוראים את הפסוקים הבאים: "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה, הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד, והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה. והיה כצאת משה אל האהל יקומו כל העם ונצבו איש פתח אהליו והביטו אחרי משה עד באו האהלה. והיה כבא משה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח האהל ודבר עם משה. וראה כל העם את עמוד הענן עמד פתח האהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהליו. ודבר ה' אל משה פנים-אל-פנים כאשר ידבר איש אל רעהו ושב אל המחנה, ומשרתו יהושע בן-נון נער, לא ימיש מתוך האהל."

בפסוקים אלו יש עניין משמעותי. ההתגלות המוצגת כאן היא התגלות שקטה, באוהל, בצורה אינטימית, בבחינת 'קול דממה דקה'. היא שונה באופן ניכר מן המעמד המתואר בהר-סיני: 'ויהי קול וברקים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה'. בקטע זה בולטת הנוכחות הרועשת של ה' בפני העם הנחרד, אשר מבקש ממשה 'דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות'. העם מבקש נציג, שיביא את הדברים אליהם, שהנבואה 'תרד' באמצעות שליח.

לעומת זאת, בפרשתנו אנו רואים שעל אף שמשה הוא זה ש'נוטה את האוהל' - "כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה". כאן ההתגלות היא בלתי אמצעית, ובה כל מבקש ה' יוצא אל הדרך מיוזמתו. אין כאן מעמד שבו ההתגלות נראית לכל, אין כאן נציג. ולמה דברים אלו משמעותיים כל כך?

בדורנו, אנו עדים להתחזקות ניכרת בדרישה לה', אך לעיתים קרובות היא באה לידי ביטוי בדרישה לאמיתות חותכות ולאמירות מוחלטות, שבאמצעותן יש לעבוד את ה'. רצון אנושי זה מקביל לדרישת העם בהר סיני לאמצעי שיוליך אל ה', דרישה לאמת שניתן לאחוז בה. אך דווקא גישה כזו עלולה להוביל ליצירת העגל, שיחליף את הנציג בהיעדרו של משה; הצורך בראייה של האמת מוביל את האדם לתפיסה ברורה מדי.

באופן מנוגד, נשמעים לאחרונה בישיבה קולות של מי שמבקשים להגדיר אותנו כישיבה של 'מחפשי דרך'. יש גורם בעייתי בהזדהות כזאת. חיפוש דרך נובע לרוב מנקודת מוצא של תעיה ושל היעדר אחיזה, והוא איננו מאפשר עולם דתי בעל בסיס. כנגד האמירה הזאת יש להציב את היציאה אל הדרך מן המחנה, המתארת באופן חד את התמונה הרצויה - מבקשי ה' שבפסוקים יוצאים מן המחנה אל אוהל מועד, בכיוון מסוים, וכך גם אנחנו, יוצאים בדרך אל תורת משה. רק כך ירד עלינו הענן, ונכשיר עצמנו לשמוע דבר ה'.

ה"יציאה אל הדרך מן המחנה" היא אמירה אשר צריכים מבקשי ה' לנקוט. בהליכה כזו אנו אמנם יודעים שלעולם לא נגיע אל האלוהים ממש, אך כך גם אין לנו את המרכיב הסטטי, שמוביל למשהו מעין 'חטא העגל'. דומה כי היציאה מן המחנה לבקש את ה' היא המאפשרת את ירידת הענן ואת המפגש עם 'האיש משה', הנציג, ועם 'תורת משה' עצמה.

שבת שלום.